

Nörolojik Hastalıklarda Hekim Hataları ve Tıbbi Sorumluluk

Bahar ERBAŞ¹

Elif Asena ÖZÇELİK²

Nergis CANTÜRK³

Kelime anlamı sinir bilimi olan nöroloji; en genel ifade ile merkezi ve periferik sinir sistemini ve onun hastalıklarını inceleyen bilim dalıdır. Nörolojik hastalıklar sık karşılaşılan ve nöroloji uzmanları kadar diğer hekimleri de ilgilendiren hastalıklardır. Günümüzde her branşta olduğu gibi nöroloji alanında da malpraktis iddiası ile açılan davalara rastlamaktayız. Bu davaların artışı; artan medya ilgisi, gelişen teknoloji ve tıbbi gelişmelere bağlı olarak artan hasta beklentisi gibi faktörler sayılabilir. Artan davalar hekimlerde defansif tıp uygulamalarının yaygınlaşmasına, görece daha az riskli branşların tercih edilmesine ve davaların çözüm sürecinde bilirkişi olarak hekimlerin iş yükünün artmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle hekimler yasal sorumluluklarının bilincinde olmalı, tıbbi uygulamada hata, komplikasyon gibi terimlere, onların sınırlarına hakim ol-

malı ve bu doğrultuda mesleğini icra etmeli, bilirkişilik görevini icra ederken de yine bu sorumluluklara, günün tıbbi gereklerine uygun şekilde görüş bildirmelidir (1, 2).

Ülkemizdeki tıbbi uygulama hatalarına ve açılan davaların yoğunluğuna dair istatistik veriler incelendiğinde nöroloji branşının cerrahi branşlara göre geri planda kaldığı görülse de daha ayrıntılı verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Adli Tıp Kurumunda yapılan bir tez çalışmasında nöroloji ve nöroşirurji branşları beraber ele alınıp yüzdelik dilimde %31,9 gibi bir paydaya sahip olduğu bildirilmişken (3, 4); Türk Tabipler Birliği (TTB) Yüksek Onur Kurulunda tıbbi uygulama hatası iddiası ile 2011-2015 yıllarında incelenen ve karara bağlanan dosyaların incelendiği bir başka tez çalışmasında ise hakkında dava açılan 320 hekim arasından 5'inin (%1,56) nöroloji uzmanı olduğu bildirilmiştir (5).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Demiroğlu Bilim Üniversitesi Tıp Fakültesi, Farmakoloji AD., Ataşehir Florence Nightingale Hastanesi, Nöroloji Kliniği, baharerb@yahoo.com

² Arş. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD., eaozcelik@ankara.edu.tr

³ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Adli Bilimler Enstitüsü Kriminalistik AD., nergiscanturk@yahoo.com

dıkça komplikasyon olarak değerlendirilir ve enjeksiyon nöropatisi tekniğe uygun yapılsa dahi önceden öngörülemez ve önlenemeyecek bir durumdur. Sarsılmış bebek sendromu tanısı pek çok hekimin ortak çalışması ile ortaya konan ve bildirim zorunluluğu olan bir süreçtir. Görüntülemeler ve nörolojik muayene ile sürece nöroloji uzmanı da dahil olur (15. 55). Nörolojik hastalıklarda ve çeşitli nedenlerle nöroloji alanına yansıyan tıbbi uygulamalarda, hekimin yasal sorumlulukları ve haklarını bilerek hareket etmesi büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

1. Ertem G, Oksel E, Akbıyık A. Hatalı Tıbbi Uygulamalar (Malpraktis) ile İlgili Retrospektif Bir İnceleme. *Dirim Tıp Gazetesi* 2009;84(1):1-10.
2. Altun G, Yorulmaz AC. Yasal Değişiklikler Sonrası Hekim Sorumluluğu ve Malpraktis. *Trakya Univ Tıp Fak Derg* 2010;27(1):7-12.
3. Çoban İ. Adli Tıp Kurumu'nca Görüş Bildirilen Nöroloji ve Nöroşirurji Dalında Tıbbi Uygulama Hatası İddiası Olgularının Değerlendirilmesi. *Uzmanlık Tezi, Adli Tıp Kurumu: İstanbul; 2013.*
4. Üzün İ, Özdemir E, Melez İE, Melez DO, Akçakaya A. Ölümle Sonuçlanan Acil ve Elektif Genel Cerrahi Olgularında Tıbbi Uygulama Hatasının Değerlendirilmesi. *Ulus Travma Acil Cerrahi Derg* 2016;22(4):365-373.
5. Köse Ç. Türk Tabipleri Birliği Yüksek Onur Kurulu Tıbbi Uygulama Hatası İddiası Dosyalarının Değerlendirilmesi. *Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı: Ankara; 2016.*
6. Çağlayan HZB, Ege F, Baştan B, Çakmaklı GY, Çapraz İY, Arsava EM ve ark. Türkiye'de Asistan Bakış Açısıyla Nöroloji Eğitiminin Durumu: Ulusal Anket. *Türk J Neurol* 2014;20(3):72-75.
7. Aysan E, Köroğlu G, Türkeli V, Özgönül A, Özyaşar A, Gülümser Ç ve ark. Resident Physicians in Turkey: Results of a Survey of 1069 Residents from 11 Provinces. *Turkish Journal of Medical Sciences* 2008;38(1):35-42.
8. Bacaksız P, Özkara E, Dokgöz H. Hekimlerin Yasal Sorumlulukları. *Adli Tıp & Adli Bilimler Kitabı. Ed: Halis Dokgöz. 1. Baskı sy:51-70. Akademisyen Yayınevi, Ankara, 2019.*
9. Özkara E, Dokgöz H. Tıbbi Uygulama Hataları. *Adli Tıp & Adli Bilimler Kitabı. Ed: Halis Dokgöz. 1. Baskı sy:71-90. Akademisyen Yayınevi, Ankara, 2019.*
10. Karabıyık L. Yoğun Bakımda Sık Yapılan Tıbbi Hatalar. *Yoğun Bakım Dergisi* 2012;10(1):40-49.
11. Johnston JC. Neurological Malpractice and Nonmalpractice Liability. *Neurologic Clinics* 2010;28(2):441-458
12. Bolton C, Goldsmith P. Complaints from Patients with Functional Neurological Disorders: A Cross-sectional UK Survey of Why Patients Complain and the Effect on the Clinicians Who Look After Them. *BMJ* 2018;8(11):p e021573.
13. Glick TH. Malpractice Claims: Outcome Evidence to Guide Neurologic Education? *Neurology* 2001;56(8):1099-1100
14. Tekeli H, Şenol MG. Nörolojik Hastalıklar ve Yanlış Uygulamalar. *Türkiye Klinikleri J Fam Med-Special Topics* 2013;4(3):45-46
15. Erdem Ü. Yargıtay 12. Ceza Dairesi (2014-2016) Kararlarında Hekimin Sorumluluğu. *Legal Yayıncılık A.Ş. İstanbul, 2016.*
16. Smith DE, Siket MS. High-Risk Chief Complaints III: Neurologic Emergencies. *Emergency Medicine Clinics* 2020;38(2):523-537.
17. Tarnutzer AA, Lee S, Robinson KA, Wang Z, Edlow JA, Newman-Toker DE. ED Misdiagnosis of Cerebrovascular Events in The Era of Modern Neuroimaging: a Meta-analysis. *Neurology* 2017;88(15):1468-1477
18. Liberman AL, Skillings J, Greenberg P, Newman-Toker DE, Siegal D. Breakdowns in the Initial Patient-provider Encounter Are a Frequent Source of Diagnostic Error Among Ischemic Stroke Cases Included in a Large Medical Malpractice Claims Database. *Diagnosis* 2020;7(1):37-43.
19. Çoban O, Ekizoğlu E. İnme Sendromunun Ayrıcı Tanısı. *Nöroloji Ders e-kitabı, son güncelleştirme tarihi:31.10.2019, <http://www.itfnoroloji.org/svh/ayirici.htm>. Erişim tarihi:13.06.2021.*
20. Çoban O, Ekizoğlu E. İskemik İnme. *Nöroloji Ders e-kitabı, son güncelleştirme tarihi:31.10.2019, <http://www.itfnoroloji.org/svh/iskemik.htm>. Erişim tarihi:13.06.2021.*
21. Dölen D, Sabancı PA, Tuncay R, Yeşilot N. Beyin Kanaması. *Nöroloji Ders e-kitabı, son güncelleme tarihi:09.07.2020, <http://www.itfnoroloji.org/svh/kanama2.htm>. Erişim tarihi: 13.06.2021.*
22. Venkat A, Cappelen-Smith C, Askar S, Thomas PR, Bhaskar S, Tam A ve ark. Factors Associated with Stroke Misdiagnosis in the Emergency Department: A Retrospective Case-control Study. *Neuroepidemiology* 2018;51(3-4):123-127.
23. Cejas LL, Mazziotti J, Zinnerman A, Nofal P, Pardal MF, Bonardo P, Reisin R. Misdiagnosis of Acute Ischemic Stroke in Young Patients. *Medicina Buenos Aires* 2019;79(2):90-94.
24. Tehrani ASS, Kattah JC, Kerber KA, Gold DR, Zee DS, Urrutia VC ve ark. Diagnosing Stroke in Acute Dizziness and Vertigo: Pitfalls and Pearls. *Stroke* 2018;49(3):788-795.
25. Sezgin M, Ekizoğlu E. Geçici İskemik Ataklar. *Nöroloji Ders e-kitabı, son güncelleme tarihi:05.05.2020, <http://www.itfnoroloji.org/svh/gia.htm>. Erişim tarihi:13.06.2021.*

26. Özdemir Ö, Karavaizoğlu Ç, Menekşe E. Nörolojik Bulgu Olmadan Baş Ağrısı ile Seyreden Serebraş Venöz Tromboz Olgusu. *Sakarya Tıp Dergisi* 2015;5(4):215-219.
27. Krespi Y, Bahar SZ, Yeşilot N, Çoban O. İskemik Beyin Damar Hastalıklarında Tanı ve Tedavi Yaklaşımları. Nöroloji Ders e-kitabı, son güncelleştirme tarihi:11.02.2020, <http://www.itfnoroloji.org/svh/inmetedavi2021.htm>. Erişim tarihi:13.06.2021.
28. Türk Nöroloji Derneği, Akut İnme Hasta Sevki Amacıyla Gerekli Durumlarda Kullanılan Bilgilendirilmiş Onam Formu Örneği. [https://noroloji.org.tr/TND-Data/Uploads/files/AKUT%20INME%20SEVK%20ONAM%20FORMU%202019\(1\).pdf](https://noroloji.org.tr/TND-Data/Uploads/files/AKUT%20INME%20SEVK%20ONAM%20FORMU%202019(1).pdf). Erişim tarihi:13.06.2021.
29. Türk Nöroloji Derneği, Coumadin (Warfarin) Kullanımı İçin Hasta Bilgilendirilmiş Onam Formu. [https://noroloji.org.tr/TNDDData/Uploads/files/COUMADIN%20\(WARFARIN\)%20KULLANIMI%20İÇİN%20HASTA%20BİLGİLENDİRİLMİŞ%20ONAM%20FORMU.pdf](https://noroloji.org.tr/TNDDData/Uploads/files/COUMADIN%20(WARFARIN)%20KULLANIMI%20İÇİN%20HASTA%20BİLGİLENDİRİLMİŞ%20ONAM%20FORMU.pdf). Erişim tarihi:13.06.2021.
30. Di Minno A, Frigerio B, Spadarella G, Ravani A, Sansaro D, Amato M ve ark. Old and New Oral Anticoagulants: Food, Herbal Medicines and Drug Interactions. *Blood Reviews* 2017;31(4):193-203.
31. Sencer A, Karasu A. Kafa Travması. Nöroloji Ders e-kitabı, son güncelleştirme tarihi:19.02.2019, <http://www.itfnoroloji.org/travma/travma.htm>. Erişim tarihi:13.06.2021.
32. Kılıçaslan İ, Bozan H, Oktay C, Göksu E. Türkiye'de Acil Servise Başvuran Hastaların Demografik Özellikleri. *Türkiye Acil Tıp Dergisi* 2005;5(1):5-13.
33. International Headache Society. The International Classification of Headache Disorders 3rd Edition. 2017/2018, <https://ihs-headache.org/wp-content/uploads/2020/05/ICHD-3-Pocket-version.pdf>.
34. Tabatabai RR, Swadron SP. Headache in the Emergency Department; Avoiding Misdiagnosis of Dangerous Secondary Causes. *Emergency Medicine Clinics* 2016;34(4):695-716.
35. Vermeulen MJ, Schull MJ. Misdiagnosis of Subarachnoid Hemorrhage in the Emergency Department. *Stroke* 2007;38(4):1216-1221.
36. Saper JR. Medicolegal Issues: Headache. *Neurologic Clinics* 1999;17(2):197-214.
37. Kim BS, Kim SK, Kim JM, Moon HS, Park KY, Park JW ve ark. Factors Associated with Incidental Neuroimaging Abnormalities in New Primary Headache Patients. *Journal of Clinical Neurology*, Seoul Korea, 2020;16(2):222-229.
38. Demirkırkan MK. Migren Tanı ve Takibinde Kranial Görüntüleme. *Kocatepe Tıp Dergisi* 2004;5(1):57-60.
39. Şirin NG, Bebek N, Baykan B. Epilepsi. Nöroloji Ders e-kitabı, son güncelleştirme tarihi:25.03.2020, <http://www.itfnoroloji.org/epilepsi/Epilepsi.htm>. Erişim tarihi:13.06.2021.
40. Boesebeck F, Freermann S, Kellinghaus C, Evers S. Misdiagnosis of Epileptic and Non-epileptic Seizures in a Neurological Intensive Care Unit. *Acta Neurologica Scandinavica* 2010;122(3):189-195.
41. Betts T. Epilepsy-doctor's Dilemma, Lawyer's Delight? Medicolegal consequences of practising in the field of epilepsy report of an International League Against Epilepsy British Branch Meeting-Edinburg, April 2000. *Seizure* 2001;10(1):75-84.
42. Kara KA, Bozdemir H. Kadınlarda Valproik Asit Kullanımında Güncel Gelişmeler. *Epilepsi: Journal of the Turkish Epilepsy Society* 2019;25(2):45-50.
43. Dyer C. Paediatric Neurologist is Suspended for Poor Monitoring of Epilepsy Patient Who Died. *BMJ* 2014;349:g4991.
44. Zehtabchi S, Baki SGA, Malhotra S, Grant AC. Non-convulsive Seizures in Patients Presenting with Altered Mental Status: An Evidence-based Review. *Epilepsy & Behavior* 2011;22(2):139-143.
45. Solomon AJ, Naismith RT, Cross AH. Misdiagnosis of Multiple Sclerosis: Impact of the 2017 McDonald Criteria on Clinical Practice. *Neurology* 2019;92(1):26-33.
46. Filippini G, Giovane CD, Clerico M, Beiki O, Mattosio M, Piazza F ve ark. Treatment with Disease-modifying Drugs for People with A First Clinical Attack Suggestive of Multiple Sclerosis. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2017;(4).
47. McGuigan C, Craner M, Guadagno J, Kapoor R, Mazibrada G, Molyneux P ve ark. Stratification and Monitoring of Natalizumab-associated Progressive Multifocal Leukoencephalopathy Risk: Recommendations from An Expert Group. *Journal of Neurology, Neurosurgery & Psychiatry* 2016;87(2):117-125.
48. Türk Nöroloji Derneği Natalizumab Hasta Bilgilendirilmiş Onam Formu, <https://noroloji.org.tr/TNDDData/Uploads/files/NATAL%4%B0ZUMAB%20HASTA%20B%4%B0LG%4%B0LEND%4%B0R%4%B0LM%4%B0C%5%9E%20ONAM%20FORMU.pdf>. Erişim tarihi:13.06.2021.
49. Sechi E, Flanagan EP. Spinal Arteriovenous Fistula's Often Misdiagnosed as Myelitis; Can We Stem the Flow? *J Neurol Sci* 2020;413.
50. Jiang AA, Longardner K, Dickson D, Sell R. Gerstmann-Straussler-Scheinker Syndrome Misdiagnosed as Conversion Disorder. *BMJ Case Report CP* 2019;12(8):e229729.
51. Toz HT, Gözke E, Saraçoğlu BC. Geç Yaşta Tanı Konan, Psikiyatrik Yakınmaların ve Statusun Eşlik Ettiği Sturge Weber Sendromu: Olgu Sunumu. *Epilepsi* 2018;24(2):78-82.
52. Glick TH. The Neurologist and Patient Safety. *The Neurologist* 2005;11(3):140-149.
53. Dubosh NM, Edlow JA, Lefton M, Pope JV. Types of Diagnostic Errors in Neurological Emergencies in The Emergency Department. *Diagnosis* 2015;2(1):21-28.

54. Moeller JJ, Kurniawan J, Gubitz GJ, Ross JA, Bhan V. Diagnostic Accuracy of Neurological Problems in The Emergency Department. *Canadian Journal of Neurological Sciences* 2008;35(3):335-341.
55. Akçakaya NH, Gürpınar K, Orhan EK. Adli Tıp Uygulamalarında Nöroloji. Nöroloji Ders e-kitabı, son güncelleştirme tarihi:13.07.2020, <http://itfnoroloji.org/adlitip/adli2020.htm>. Erişim tarihi:13.06.2021.
56. Mahmutoğlu FS. Nöroloji Uzmanlarının Bilirkişilik Sıfatıyla Adli Bilimler Bağlamındaki Roller. *Turkish Journal of Neurology* 2012;18(2):46-53.
57. Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, İdari Yapı – İhtisas Kurulları. <https://www.atk.gov.tr/adli-tip-ihstias-kurullari.html>. Erişim tarihi:13.06.2021.
58. Petekkaya S, Erkol ZZ, Hösükler E, Gündoğdu V, Samurcu H. Epilepsi ve Ceza Sorumluluğu: Olgu Sunumu. *Journal of Forensic Medicine* 2017;32(2):95-100.
59. Krishnan V, Shaman Z. Legal Issues Encountered When Treating the Patient With A Sleep Disorder. *Chest* 2011;139(1):200-207.
60. Karataş KS, Bilici M, Pelin Z. Parasomnia and Dissociative Disorders. *J Sleep Disord Ther* 2017;6(4).
61. Idzikowski C, Rumbold J. Sleep in A Legal Context: The Role of The Expert Witness. *Medicine, Science and The Law* 2015;55(3):176-182.
62. Ingravallo F, Poli F, Gilmore EV, Pizza BAF, Vignatelli L, Schenck CH, Plazzi MDG. Sleep-Related Violence and Sexual Behavior in Sleep: A systematic Review of Medical-Legal Case Report. *Journal of clinical Sleep Medicine* 2014;10(8):927-935.
63. Mahowald MW, Schenck CH. Parasomnias: Sleepwalking and The Law. *Sleep Medicine Reviews* 2000;4(4):321-339.
64. Demirel ÖF, Balcıoğlu İ. Alkol ve Madde Bağımlılığında Ceza Sorumluluğu ve Fiil Ehliyeti. *Yeni Syposium Dergisi* 2015;53(1):27-33.
65. Gimeno I, Val S, Moreno MJ. Relation Among Caregivers' Burden, Abuse and Behavioural Disorder in People With Dementia. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2021;18(3):1263.
66. Kılıç S, Adıyaman S, Sezer F, Cantürk G. İş Kazası Sonucu Maluliyet Tayinine Konu Olan Üst Ekstremitte Yaralanmaları: Üç Olgu Sunumu. *Adli Tıp Bülteni* 2017;22(1):72-75.
67. Masullo A, Feola A, Marino V, Iadevaia C, Aurilio MT, Marsella LT. Sleep Disorders and Driving Licence: The Current Italian Legislation and Medico-legal Issues. 2014.
68. Ellis E, Grunstein RR. Medico-legal Aspects of Sleep Disorders: Sleepiness and Civil Liability. *Sleep Medicine Reviews* 2001;5(1):33-46.
69. Doğan ÖT, Dal U, Özşahin SL, Akkurt İ, Seyfikli Z. Sürücülerde Uyku ile İlgili Hastalıkların Prevalansı ve Trafik Kazaları ile İlişkisi. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi* 2006;54(4):315-321.
70. Ursavaş A, Ege E. Uyku Apne Sendromu ve Trafik Kazaları. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2004;30(1):37-41.
71. Bilgili MA, Öncü MR. Acil Servise Başvuran Geriyatrik Hastaların Değerlendirilmesi. *Van Tıp Dergisi* 2021;28(1):77-83.
72. Özdemir PG, Selvi Y, Güleç TÇ, Güleç M. Narkolepsinin Fizyopatolojisi, Klinik Görünümü ve Tedavi Yaklaşımları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2014;6(3):271-283.
73. Federal Motor Carrier Safety Administration. Obstructive Sleep Apnea and Commercial Motor Vehicle Driver Safety. 2008, <https://www.fmcsa.dot.gov/sites/fmcsa.dot.gov/files/docs/Sleep-MEP-Panel-Recommendations-508.pdf>. Erişim tarihi:13.06.2021.
74. The Epworth Sleepiness Scale, <https://epworthsleepinessscale.com/about-the-ess/>. Erişim tarihi:13.06.2021.
75. Abakay Ö, Şen HS, Taylan M, Sezgi C, Tanrıverdi MH, Tanrıku AÇ, Abakay A, Kırbas G. Trafik Kazası Öyküsü Olan Obstrüktif Uyku Apne Sendromlu Hastalarda Uyku Parametrelerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Clinical and Experimental Investigations* 2013;4(2):204-207.
76. Fidan F, Ünlü M, Sezer M, Kara Z. Kamyon Sürücülerinde Trafik Kazası ve Uyku Apne Sendromu Semptomları Arasındaki İlişki. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi* 2007;55(3):278-284.
77. Dervent A, Altındağ E. Epilepsi Hastalarının Sürücü Ehliyeti Almaları İle ilgili Yönetmelikte Değişiklik İçin Hazırlanmış Olan Öneri Taslağı. *Türk Epilepsi Savaş Derneği*. <https://www.turkepilepsi.org.tr/4/haberler/432/epilepsi-hastalarinin-surucu-ehliyeti-almalari-ile-ilgili-yonetmelikte-degisikli#:~:text=Ülkemizde%20epilepsi%20hastaları%20daha%20önce,resmi%20veya%20ticari%20araç%20kullanamazlar>. Erişim tarihi:13.06.2021.
78. Cantürk N, Cantürk G, Erbaş B. Tıbbi Belgede Sahtecilik – Kamu Kurum ve Kuruluşlarını Dolandırıcılık: Epilepsi (Sara Hastası) Olgu Sunumu. II. Sağlık Hukuk Kongresi, 2015.
79. Beran RG, Devereaux JA, Buchanan D. Some Legal Aspects of Epilepsy. *Epilepsy & Behavior* 111 (2020), 107244.
80. Çil O, Görkey Ş. Beyin Ölümü Kriterlerinin Tarihsel Gelişimi ve Kadavradan Organ Nakline Etkisi. 2014.